

přestavby. Úkoly jsou příliš vážné a je třeba je povýšit nad osobní vztahy a zájmy, nad nastolování pseudoproblémů a nereálných požadavků. Chci vyjádřit přesvědčení, že i při rozdílnosti názorů dojdeme k společnému poznání, co je třeba udělat, a že se nám podaří soustředit své síly na otázky opravdu podstatné. Nechme vyprchat své emoce a vsaďme na sílu rozumu, na autoritu myšlenky a autoritu tvůrčího činu.

Ze zprávy přednesené na plenární schůzi členů SČS (kráceno).

(Kmen 2 /8/, 1989, č. 11, 16. 3., s. 1 a 3)

VYPELICHANÝ HAVRAN

Jiří Trávníček

Jedno se Skálově poslední sbírce Havran nepřilétá s květinou (Čs. spisovatel 1988, vyšlo letos) upřít nedá, a sice, že ctí kompoziční linii: je z ní patrné, že Ivan Skála měl při koncipování této knížky na mysli celek, že mu nešlo jen o zřetězení básní, ale o to, aby se dobral prokomponované sbírky. Tím však výčet aktivit tohoto opusu budiž uzavřen.

Skálovo expoé se nese ve znamení odkrývání časových vrstev, návratů zpátky, prostoupení vlastních výpovědí motivy uplývání, mizení. Ve druhém oddílu se autor zase snaží o sebevymezení skrze básníky a umělce, ke kterým cítí náklonnost (Petrarca, Chagall, Sibelius aj.) a ve třetí části pak se proměňuje v nového bukolika, který potřebuje v několika náladových momentkách udělit přírodě, co její jest. – Zatímco vzpomenuť verše lze nazvat vlažným a mírně nastiňovaným kroužením a brouzdáním v krajinách tradičního lyrismu, jako potkávání a opětné míjení Skálova „co“ a „jak“, pak v další části to básník „rozpaluje“ už naplno, bez stafáže motivů času, přírody a návratů, a vzpomenuť rozměry („co“ a „jak“) se zde od sebe rozdělují s platností zcela definitivní.

Tvůrcův svět má podobu jednou provždy zřejmě již hotovou: černá a bílá jsou dány; „dolarové tvrže“, našminkovaná Paříž atd. se zde ocitají s jasnými definitivami – bez nároků na odvolání. Vidění získává obrysy

zcela jasné, dokonce tak jasné, že – proměňujíc se ve slepotu zaujatého – přestává být namnoze viděním. V daném místě může být čtenář zneklidněn otázkou: Když je všechno Skálovi tak jasné a dané předem, tak proč ty přivaly dalších veršů? Otázka však budiž zároveň odpovědí. – Vskutku, každou novou básní jen dostáváme aplikaci předem nastaveného pohledu; o nic nového se tu boj nespívá, natožpak o nějaké básníkovo ujasňování prostřednictvím básně. A jestliže si chceme dát práci a přijít Skálovým veršům přece jen „na kobyliku“, pak jsme nuceni zjistit, že jediným, co je popohání, je řetězení záporných atributů; básníková obraznost je rozpalována tím, že si její původce může zapekelcovat, zahřímat; zkrátka: čtete zde velký kult negace, ve kterém se ovšemže pro slovo daleko nechodí. Avšak tyto kvazipolitické komentáře ke dni ani přesto, že by mohly být ospravedlněny svým fixováním k události, k tomu, aby splnily svou funkci a pak se vnořily do řeky zapomnění, nelze přijmout ani v jejich „publicistické“ licenci. I v oblasti příležitostné tvorby si navykla česká poezie na jistý standard a kulturu, a jestliže postavíme verše daného oddílu vedle Holanových Rudoarmejců, Hrubínovy sbírky Chléb s ocelí či třeba poblíž Kolářovým Sedmi kantátám nebo Halasovým veršům ze sbírek Torzo naděje a V řadě, pak je nám ještě jasněji. Metoda srovnání rodí nelitostný kontrast.

V dalších fázích sbírky Skála, vykonav lomozné výkony, odpočívá; domestikuje své velké morality do podoby životních mouder. V oddíle zcela posledním pak obecné pravdy činí obecným uchopením ještě obecnějšími + trocha bloudění po Praze + Vysočina + „Domove, díky“ + „neusnout nikdy na vavřínech“ + „vyjet ze starých kolejí“ (?) a jiná mravní stínování. Sbíрка nabírá na závěrečném vzletu básní Teď, ohlušující sérií nestrávených tezí a floskulí, a končí, havran doletěl. – Malá glosa na závěr: sbírka vychází v edici České básně, kterou Ivan Skála spolurediguje.

(*Rovnost* 104, 1989, č. 69, 22. 3., s. 5)